

MacArthur, Gen. Douglas

MacARTHUR BUDAPESTEN

A nemrég elhunyt Douglas MacArthur tábornok kétségkívül egyik legkiválóbb katonája volt az Egyesült Államoknak. Sok kiváló tulajdonsága

Vasváry Ödön

mellett sok emberi gyöngesége is volt ennek a híres katonának, amelyek között mérhetetlen hiúsága és nagyravágyása volt a legkirívóbb. Bár majdnem mindent ért, amit ez a nagy és hatalmas ország egy embernek adhat, sohasem volt megelégedve és mindig többet akart és követelt. Valahogy a katonai erők legfőbb parancsnokai, az elnökök vagy nem akartak, vagy

nem mertek hozzányulni, amikor McArthur, rendes szokása szerint messzebbre rugaszkodott, mint amennyire szabad lett volna, aminek következtében ő maga is úgy érezhette, hogy mindenki fölött áll. Egyedül Truman, ez az egyszerű, szókimondó és természetesen viselkedő férfi volt az, aki hozzányult, még pedig alaposan, amikor a koreai háború fővezérségétől egyszerűen megfosztotta, engedetlenség címén. Azóta sokszorosan beigazolódott, hogy Trumannak igaza volt, aki különben sem szívelte a fennhéjázó és sokszor ripacs színészként viselkedő MacArthurt.

A tábornok egyszer járt Magyarországon, ahová nem azért ment, mintha az ország vagy népe érdekelte volna, hanem azért, hogy érdemi rendet vegyen át, amit megígértek neki. MacArthur egyik legnagyobb szenvedélye volt a kitüntetések gyűjtése. A két világháború között, amikor ő volt az amerikai vezérkar főnöke, sok európai állam rendjeleket ajánlott fel neki. Mind-egyikért ő maga ment el, olyan körülmények kö-

zött, amelyeket érdemes elmondani.

Budapesten és Bukarestben is azért járt, hogy ilyen rendjeleket vegyen át és minél több ünnepeltetésben legyen része. Budapesten akkor a fiatal Nicholas Roosevel volt az amerikai követ, aki 1930-ban került oda ebben a minőségben, mint az akkori amerikai követek között a legfiatalabb, 37 esztendőös korában. Roosevel, aki nem a Hyde Park-i, hanem az Oyster Bay-i Rooseveltek közül volt (Theodore Roosevel atyafisága), nem volt ismeretlen ember magyar földön, ahol ekkor már másodszor járt. Mint 26 éves fiatalember, vezetője volt annak az amerikai küldöttségnek 1919-ben, amely négy nappal azelőtt ért oda, hogy Károlyi Mihály kormányát a kommunisták váltották fel. Akkor több hónapot töltött a magyar fővárosban, de több magyar vezetőemberrel azután is fenntartotta a kapcsolatot. Mint követ, két és fél esztendeig maradt Magyarországon. Amikor a vakációzó MacArthur Bécsben járt, a leszegényedett országnak az volt a legnagyobb gondja, hogy hogyan törlessze azokat a kisebb adósságokat, amiket amerikai vállalatoktól kapott. Roosevel fő dolga az volt, hogy ezt segítse elő.

Ebben a munkájában érte MacArthur adjutánsának telefonhívása Bécsből. A tábornok Bu-

1964 7/9

dapestre, majd onnan Bukarestbe akart menni, rendjeleit átvenni és szerényen azt kérte, hogy a magyar kormány külön vasuti szalonkocsit küldjön érte Bécsbe. Rooseveltet kellemetlenül érintette a tulzott kívánság. A pénztelenség akkora volt, hogy ő maga, a követ is állandóan második osztályon járt, mert elsőosztályu jegyre nem volt pénz. Különben is a tábornok nem volt hivatalos kiküldetésben, vakációzott és rendjeleket gyűjtött. Kereken meg is mondta az adjutánsnak, hogy a dolgot elő kell terjeszteni a magyar kormánynak.

Három nap mulva jött a másik telefonhívás: a tábornok kéri, hogy a magyar kormány bocsásson rendelkezésére egy szalonkocsit Budapesttől Bukarestig. Erről sem lehetett szó, már csak azért sem, mert az akkori viszonyok között megtörténhetett, hogy a románok vissza sem engedik a magyar szalonkocsit, amiből egy csomó kellemetlenség származhatik.

Két nap mulva jött a harmadik telefonhívás: tessék kijárni a magyar kormánynál, hogy egy román szalonkocsi jöhessen Budapestre a bukaresti amerikai követtel, hogy az kísérje a tábornokot a román fővárosba. Ezt a bukaresti követtel Charles Wilsonnal kellett elintézni, aki komolyan dühbe jött, mondván, hogy neki esze ágában sincs a tábornok elé menni, még kevésbbé az, hogy a kívánságot a román kormány elé terjessze s különben is, miért ne utazhatna a tábornok az Orient Express első osztályán, ha vakációzik, amikor a legmagasabb rangú amerikaiak is azt teszik, még hivatalos küldetés esetén is.

Az ügy még nem volt befejezve. Pár nap múlva a magyar külügyminisztérium protokoll főnöke telefonált. A tábornok megkereste a magyar kormányt, hogy intézkedjék, hogy amikor Budapesten lesz, rangban megelőzze az amerikai követet. Az előírás ugyanis, mint mindenütt, ott is az, hogy amikor egy idegen nemzet feje vagy külügyminisztere hivatalos látogatást tesz, rangban megelőzi saját országa követét. A magyar ur ezt természetesnek tartotta és biztosította az amerikai követet, hogy a dolog sohasem jött volna elő, ha nem maga a tábornok intézett volna megkeresést hozzájuk ebben az irányban. De mégis megégyeztek abban, hogy hivatalos ügyeken kívül Roosevelt beleegyezik, hogy a tábornok őt rangban megelőzze.

MacArthur úgy döntött, hogy autón megy Bécsből Budapestre, ahol a Ritz szállodában fog megszállni. Vakációzó előkelőségeket nem szokott követ fogadni, amikor megérkeznek, de a tábornokkal Roosevelt kivételt tett, egész ottléte alatt ez egyetlen egyszer. A Ritzben várta.

A tábornok megérkezett. A bemutatkozás alatt olyan ridegen viselkedett, hogy magatartását köznapi nyelven durvának is bátran lehetett mondani. Másnap felment a követségre, ahol Roosevelt közölte vele tartózkodásának programját. Mikor ezt végighallgatta, nagy méltósággal ezt jegyezte meg:

Irta: VASVÁRY ÖDÖN

— Apropos! Ha nem bánja, lépéseket teszek a magyar kormánynál, hogy lehetővé tegyék egy romániai szalonkocsinak Budapestre jövetelét, hogy Bukarestbe vigyen.

Roosevelt most már igazán elképedt. Háromszori kerek visszautasítás után íme negyedszer is előáll ugyanazzal az arrogáns kívánsággal. Szép simán csak ennyit mondott:

— Sajnálom, tábornok ur, de azt hiszem jobb lesz, ha nem teszi —, jól kihangsúlyozva a "nem" szócskát.

MacArthur a nyaka tövéig pulykavörös lett, nem tudta titkolni, mennyire nem tetszik, hogy nem minden megy az akarata szerint.

Ekkorra azonban már megtanulta a leckét és több baj nem volt vele. A magyarokkal szívélyes és udvarias volt s otléte, mint Roosevelt mondja, elősegítette a jó viszonyt a két ország között. Rendes elsőosztályu kocsiban hagyta el Budapestet, hogy soha többé vissza ne térjen.

Kis dolgok mutatják meg, hogy az ugynevezett nagy emberek milyen könnyen lehetnek apró emberekké.